

Landbrukskontoret
for **Våler** og **Åsnes**

2022

Årsrapport

Innhold

Innledning.....	2
Samarbeidsavtalen mellom Åsnes og Våler	2
Landbrukskontorets oppdrag og tjenesteproduksjon.....	3
Økonomiske resultater	4
Lovforvaltning	5
Tilskuddsforvaltning jordbruk	7-15
Skogbruk: tilskudd og aktivitet.....	16-21
Viltforvaltning.....	22-24
Rovviltutvalg, Veterinærvaktordninga, Landbruksvikar.....	25
Investeringsvirkemidlene fra Innovasjon Norge	26
Fagmøter og Informasjon.....	27
Kontaktutvalg	28-29
Informasjon	30
Prosjektarbeid	31-35

Forsidefoto: Foryngelseskontroll juni 2022

Bildet over: Naturens under – avblomstret solsikke!

Der annet ikke er oppgitt er foto tatt av Landbrukskontorets ansatte.

Innledning

Landbrukskontoret for Våler og Åsnes har ved utgangen av 2022 eksistert i 9 år. Kontoret er lokalisert i Sentralgården i Våler. Årsrapporten viser ressursinnsats og de viktigste oppgavene som er utført i 2022.

Stillingsoversikt:

Navn	Stilling	Stillingsprosent	Kommentar
Anne Kristine Rossebø	Landbrukssjef	100%	
Dag Kjetil Gjerdrum	Rådgiver landbruk	100%	
Mette Enersen	Konsulent jord- og skogbruk	100%	
Nina M. Berg	Konsulent jordbruk	100%	
Eli Rusten	Konsulent jordbruk	80%	
Pia Knøsen Lund	Rådgiver viltforvaltning	100%	
Iver H. Breisjøberg	Rådgiver jordbruk	60%	
Ole Jørgen Gjems	Rådgiver skogbruk	70%	
Tor Christian Røed	Medarbeider	50%	Eksternt finansiert
		7 årsverk	

Landbrukskontoret har gjennom 2022 hatt 7 årsverk.

De ansatte på landbrukskontoret på fagtur til Utvalgte Kulturlandskap på Helgøya juni 2022.

Samarbeidsavtalen mellom Åsnes og Våler

Avtale om interkommunalt landbrukskontor for Våler og Åsnes ble inngått med virkning fra 01.01.14. Kontoret er administrativt plassert under kommunedirektøren i vertskommunen Våler.

Avtalen regulerer premissene for samarbeid, herunder kostnadsfordeling og lokalisering. Avtalen er tydelig på at virksomheten skal drives på basis av ønske om en best mulig forvaltning av de juridiske og økonomiske virkemidlene som er lagt til kommunene. I tillegg til at landbrukskontoret skal være en aktiv aktør i arbeidet med å styrke den landbruksbaserte næringsutviklingen.

Gjennom samarbeidet sikres et større fagmiljø, letter rekruttering av medarbeidere med nødvendig kompetanse, og dermed skapes tjenester til beste for næringa og kommunene.

Hvert år vedtas et samlet budsjett for de to kommunenes drift og tiltak. Driftsutgiftene er fordelt ut fra bla. totalt jordbruksareal, antall driftsenheter og antall landbrukseiendommer. Åsnes kommune finansierer 2/3 av kontorets driftsutgifter og Våler 1/3.

Landbrukskontorets oppdrag og tjenesteproduksjon

Oppdraget er kommunal landbruksforvaltning, næringsutvikling og rådgiving. Landbrukskontoret utfører de lovpålagte oppgaver som vedrører produksjonstilskudd i jordbruket, jordbrukets miljøvirkemidler (Regionalt miljøprogram (RMP), Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)), velferdsordningene i landbruket, juridiske virkemidler, skogbruksoppgaver og førstelinjetjeneste for Innovasjon Norge. Videre deltar kontoret i kommunenes samfunns- og næringsutviklingsarbeid, herunder plansaker, strategiske næringsplaner og ulike temaplaner (eks. klima- og energiplaner). Det utføres veiledning overfor brukerne når det gjelder de ordninger kontoret forvalter.

Statsforvalteren i Innlandet ved Eva Christine Skagestad og Bernt Eidahl på forvaltningskontroll NMSK og skogfond juni-22. Fra Landbrukskontoret deltok Dag Kjetil, Mette og Anne Kristine.

Økonomiske resultater 2021

Tabell 1 viser kontorets årlige netto driftsutgifter i perioden 2014 – 2022. De tre første årene etter sammenslåing ble kostnadsfordelinga mellom de to kommunene justert etappevis. Fra 2017 fordeles kostnadene for hhv Åsnes og Våler 2/3 og 1/3.

Tabell 1: Årlige driftsutgifter felles landbrukskontor

	Åsnes	Våler	SUM LKVÅ
2014	3 860 000	2 832 000	6 692 000
2015	3 855 000	2 270 000	6 125 000
2016	3 910 000	1 960 000	5 870 000
2017	4 130 000	2 072 000	6 202 000
2018	4 381 000	2 200 000	6 581 000
2019	4 524 000	2 276 000	6 800 000
2020	4 000 000	2 000 000	6 000 000
2021	3 805 000	1 900 000	5 705 000
2022	3 950 000	1 973 000	5 920 000

Landbrukskontoret driftes i balanse i hht budsjett for 2022.

Fra Helgøya – Dag Kjetil i for stor stol 😊

Lovforvaltning

Vedtaksmyndighet i første instans i saker etter jord-, skog-, og konsesjonsloven er lagt til kommunene. Landbrukskontoret behandler de aller fleste saker administrativt etter delegert myndighet.

Kommunestyrene i Våler og Åsnes har vedtatt likelydende retningslinjer for behandling av saker etter jord- og konsesjonsloven. De vedtok i tillegg i 2017 likelydende, veiledende satser for maksimal-pris på dyrket areal ved konsesjon. Retningslinjene brukes aktivt ved administrativ behandling av saker. Saker av prinsipiell karakter og saker som ikke omtales i retningslinjene tas opp politisk.

Tabell 2 viser antallet behandlede lovsaker innenfor jord- og konsesjonsloven i løpet av 2022. Gebyrinntekter i 2022 var kr. 260.500,-.

Tabell 2: Antall behandlede lovsaker i 2022. Tall fra 2021 og 2020 i parentes.

	Åsnes			Våler			Totalt		
Delingssaker	31	(38)	(24)	14	(22)	(20)	45	(60)	(44)
Nydyrking	12	(9)	(7)	4	(6)	(10)	16	(15)	(17)
Konsesjonssaker	30	(31)	(36)	15	(16)	(14)	45	(47)	(50)
Andre saker	16	(26)	(20)	5	(16)	(11)	21	(42)	(31)

«Andre saker» i tabellen ovenfor er fordeling av skogfond ved deling av eiendom, omdisponeringssaker, div klagesaker m.m.

Det er relativt stor aktivitet på nydyrking i begge kommunene. Nydyrking av myr er forbudt. Det skaper utfordringer for en del dyrkingsprosjekter der små myrpartier inne i ellers gode dyrkingsfelter skaper vanskelig arrondering. Kommunen har få muligheter til å dispensere fra forbudet. Det medfører store konsekvenser for muligheten til å dyrke mer jordbruksareal i vårt område.

I 2022 ble det totalt godkjent nydyrket 185 daa i Åsnes og 220 daa i Våler.

Det er lite dyrket areal som omdisponeres til andre formål etter jordloven. I 2022 ble det omdisponert 3,6 daa fulldyrket areal til boligbebyggelse i Åsnes og 0,5 daa i Våler. Dette gjelder i all hovedsak omdisponering i forbindelse med fradeling av bolig fra landbrukseiendom, der noe fulldyrket areal blir med i tomtearealet for å få en hensiktsmessig tomteutforming.

Bruksrasjonaliseringen pågår for fullt med nedgang i antall driftsenheter. Samtidig er areal i drift nesten uforandret. Fradeling av jord/skog og salg av tilleggsarealer utgjør størsteparten av de lovsakene som blir behandlet. Rasjonaliseringen fører til at gjennomsnittlig jordbruksareal pr driftsenhet øker jevnt og trutt, og ligger nå rett under 500 daa i begge kommunene. Nasjonale framskrivninger viser at utviklingen vil fortsette med fall i antall bruk, men kun mindre nedgang i totalareal. Endringer i denne utviklingen vil kreve vesentlige skift i politikken.

Egenerklæring om konsesjonsfrihet ved erverv av fast eiendom mv

Ved erverv av mindre eiendommer, som er under arealgrensa for konsesjon og ved konsesjonsfrihet på grunn av odel og slektskap, må ny eier fylle ut egenklæringsskjema for konsesjonsfrihet og sende den til kommunen eiendommen ligger i. Landbrukskontoret kontrollerer at skjemaet er korrekt utfylt og bekrefter årsaken til konsesjonsfriheten.

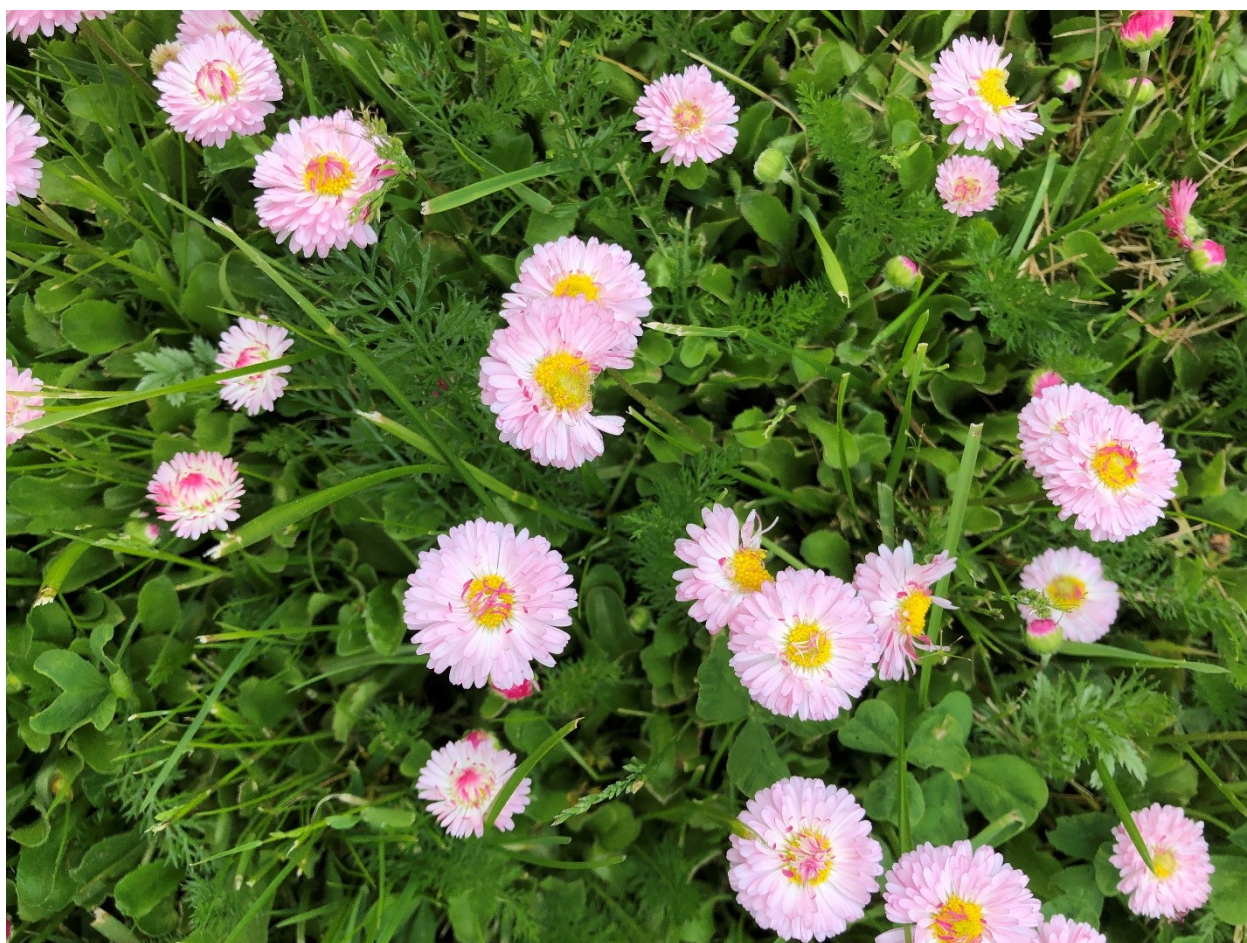
Samtidig må det kontrolleres at hele eiendommen og alle eiendommens matrikelnumre er ført på skjemaet, slik at det ikke oppstår en tilsiktet eller utilsiktet, ulovlig deling av eiendom.

Landbrukskontoret fører ny eier inn i matrikkelen, som mottar melding så snart dette er gjort. Først da kan skjøte og hjemmelserklæring ved arv og skifte sendes for tinglysing slik at en eiendom formelt skifter hjemmelshaver/eier.

Landbrukskontoret har i 2022 (2021) utført slik konsesjonskontroll for totalt 267 (317) eiendomsoverdragelser. Av disse er 169 (196) i Åsnes og 98 (121) i Våler.

Ny arvelov

Ny arvelov (Lov om arv og dødsskifte) trådte i kraft 1. januar 2021. Nytt i loven (fra 01.01.2022) er at dødsbo med landbrukseiendommer over 5 daa jordbruksareal eller 25 daa produktiv skog innen tre år må overføre landbrukseiendom i boet til en ny eier. Fra 01.01.2021 har kommunen mottatt meldinger fra tingretten om landbrukseiendom i dødsbo. Oppfølging av dødsbo i henhold til arveloven er en ny, og omfattende arbeidsoppgave for landbrukskontoret. Vi erfarer at når arvingene tilskrives så starter prosessen med overdragelse, noe som er positivt.

Tilskuddsforvaltning i jordbruket

Kommunene har forvaltningsansvaret for de fleste økonomiske virkemidler i landbruket slik de foreligger i jordbruksavtalen.

Ordningene er regelbundne og rettighetsbaserte. Arbeidet består i veiledning, saksbehandling, kontroll og klagebehandling. Korte frister, høye krav til nøyaktighet og store beløp til utbetaling, gjør at landbrukskontoret prioriterer disse sakene høyt.

Produksjonstilskudd i jordbruket

Produksjonstilskudd er en samlebetegnelse for flere tilskuddsordninger og omfatter tilskudd til husdyr, areal og kulturlandskap, tilskudd til dyr på beite, tilskudd til økologisk landbruk og avløsertilskudd ved ferie og fritid mv. Søknadene leveres og behandles elektronisk.

Tabell 1 viser beregnet produksjonstilskudd i løpet av 2022.

Tabell 3. Antall søknader og sum beregnet produksjonstilskudd i kroner inkl avløsning til ferie og fritid ved hovedomgangen 2022

	Antall søknader	Beregnet produksjonstilskudd
Åsnes	217	76 544 695
Våler	107	39 600 568
Totalt	324	116 145 263

Det elektroniske søknadssystem for produksjonstilskudd i jordbruket har ett søknadsskjema med to registreringsdatoer, og kun én utbetaling. Det betyr at det blir mindre arbeid med første registrering, men en større arbeidstopp ved andre søknadsregistrering.

Tabell 4. Utbetalinger av produksjonstilskudd

	Åsnes	Våler
2020	52 125 354	26 103 998
2021	65 493 817	33 913 506
2022	76 544 695	39 600 568

Kontroll og avkortinger

Minst 10% av total søkermasse trekkes ut til kontroll. Det skal da kontrolleres at opplysninger gitt i søknaden stemmer med den produksjonen som faktisk har vært. Ved feil eller mangler skal kommunen vurdere avkorting i tilskuddet. I 2022 ble det totalt avkortet kr 171 935,- for mangelfull eller manglende gjødslingsplan.

Dyrevelferd

Mattilsynet forvalter bl.a. dyrevernloven og følger opp dyrevelferden på gårdsbruk. Ved alvorlige brudd på bestemmelsene mottar kommunen kopi av Mattilsynets vedtak. Kommunen skal som følge av brudd på regelverket, vurdere om det drives vanlig jordbruksproduksjon. Det har ikke vært avkortet i dyrevelferdssaker i 2022.

Velferdsordningene

Velferdsordningene omfatter avløsning ved sykdom og fødsel for jordbrukere.

Tabell 3 viser innvilget tilskudd i 2022. Søknad om avløsertilskudd ved sykdom og fødsel mv. skal bidra til å dekke utgifter til avløsning når bonden ikke kan delta i gårdsdrifta på grunn av sykdom, graviditet, fødselspermisjon eller sykt barn. Søknadene leveres og behandles elektronisk.

Tabell 5 viser hvor mye tilskudd som er utbetalt i 2022

	Åsnes	Våler	Totalt
	Sum	Sum	Sum
Avløsning ved sykdom mv.	293 740	110 256	403 996

Regionalt miljøprogram (RMP)

– tilskudd til generelle miljøtiltak

Regionalt miljøprogram for Innlandet gjelder for perioden 2019 - 2022. Nytt program for 2023 – 2026 er under utarbeiding. Hovedmålet med ordningen er at jordbruket i Innlandet skal opprettholde et variert og åpent kultur- og seterlandskap, samt bevare og utvikle natur- og miljø-verdiene gjennom aktiv skjøtsel og bruk av ressursgrunnlaget. Jordbruket skal drives miljøvennlig og med god agronomi som tar vare på produksjonsgrunnlaget og reduserer forurensing og klimagassutslipp per produsert enhet.

Det ble utbetalt 9,1 mill kr i RMP-tilskudd i 2022.

Følgende var nytt i Innlandet i 2022:

Tilskudd til drift av seter –to tiltaksklasser:

- 1) 4 – 6 ukers drift
- 2) Drift i 6 uker eller mer

Klimarådgiving:

- 1) Ikke lenger krav om å legge ved kvittering for gjennomført rådgiving, kun underskrevet tiltaksplan
- 2) Endring i tiltaksklasser:
 - a) En til en rådgiving
 - b) To til en rådgiving
 - c) Grupperådgiving

Statsforvalteren i Innlandet

VEILEDNINGSHEFTE 2022

Søknad om regionale miljøtilskudd for jordbruket i Innlandet

Søknadsfrist 15. oktober 2022

Tabell 6. Antall søknader og utbetalinger av RMP-tilskudd pr kommune, 2022. Tall for 2021 i parentes

	Antall søknader	Sum
Åsnes	139 (143)	5 465 240 (4 047 828)
Våler	68 (68)	3 687 230 (2 323 115)
Totalt	207 (211)	9 152 470 (6 370 943)

Tabell 7. Antall tiltak og utbetalinger av tilskudd innen det regionale miljøprogrammet i kroner, 2022 (NB: det kan være flere tiltak per søknad). Tall for 2021 i parentes

	Åsnes	Våler	Totalt
Drift av beitelag	0 (8 216)	0 (0)	0 (8 216)
Kulturlandskap	6 710 (14 266)	6 000 (5 405)	12 710 (19 671)
Biologisk mangfold	213 690 (175 980)	358 485 (79 375)	572 175 (255 355)
Kulturminner og kulturmiljøer	91 000 (60 000)	182 000 (120 000)	273 000 (180 000)
Avrenning til vann	4 422 605(3 076 532)	2 257 100(1 414 085)	6 679 705(4 490 617)
Utslipp til luft	642 405 (609 900)	773 015 (630 310)	1 415 420(1 240 210)
Plantevern	88 830 (111 150)	110 630 (73 940)	199 460 (185 090)

Statistikken viser at årlige utbetalinger for produksjonstilskudd, velferdsordningene og RMP holder seg på et stabilt nivå til tross for at det blir færre aktive brukere. Dette skyldes at arealet fortsatt er i drift og at dyretallet øker per aktive husdyrbruker. Dette stemmer med trenden i resten av landet; det blir stadig færre, men større driftsenheter. Antall dekar dyrket mark ligger relativt stabilt på ca 146.000 daa. Gjennomsnittlig bruksstørrelse er nå på ca 450 dekar/driftsenhet.

RMP-tiltak: Etablering av grassone for å hindre avrenning til vatn. Såing av grasfrø med ugrasharv med såaggregat.

Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)

Formålet med SMIL-tilskuddet er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningene, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift.

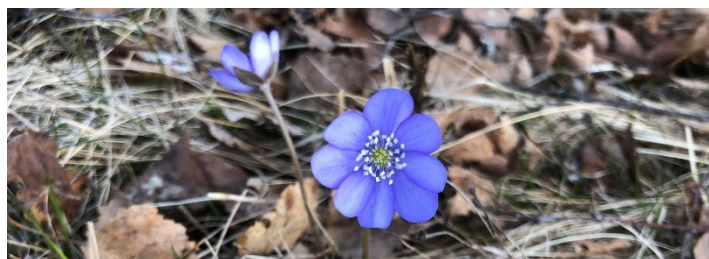
Eksempler er istandsetting av kulturminner, verneverdige bygninger, erosjonsdempende og hydro-tekniske tiltak, fangdammer, skjøtsel/ istandsetting av gammel kulturmark, rydding og merking av stier.

Tilskudd kan innvilges til den som eier eller leier en landbrukseiendom. Det må foregå tilskudds-berettiget jordbruksproduksjon på eiendommen. Den som leier må ha godkjenning fra eier.

SMIL-midlene er avsatt i jordbruksoppgjøret. Statsforvalteren fordeler midlene til kommunene på grunnlag av objektive kriterier (areal, driftsenheter og dyr på beite) og subjektive kriterier (behovs-vurderinger, aktivitet og gjenstående midler).

Fordeling av SMIL-midler tar utgangspunkt i lokal politisk vedtatt tiltaksstrategi (2020-2023). Kommunen mottar mange søknader og behovet for midler er større enn ramma.

Totaloversikt over SMIL-ordningen for de to kommunene i 2022, viser at det ble gitt tilsagn på 2,55 millioner kroner. Tildeling fra Statsforvalter ordinær og tilleggsbevilgning 2,66 mill kroner. Inndratte midler i 2022 er kr 435 793 og disse ble omdisponert til nye tiltak. Gjenstående midler som ble inndratt av Statsforvalter ved årets slutt var kr 542 580.

Tabell 8. Antall søknader og innvilget tilskudd til SMIL i kroner, 2022.

	Åsnes		Våler		Totalt	
	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum
SMIL 2021	13	1 337 264	4	667 000	17	2 004 264
SMIL 2022	11	2 053 213	3	505 000	14	2 558 213

I Våler var det tre søknader under tema kulturlandskapstiltak alle tre omhandlet bygninger. Det ble innvilget totalt 505 000 kroner.

I Åsnes var det ti søknader under tema kulturlandskap, 9 omhandlet bygninger og en beite. Det var en søknad under tema forurensningstiltak, utbedring og oppgradering av hydrotekniske tiltak. Det ble innvilget kr 1,75 til kulturlandskaps-tiltak og kr 300 000 til forurensningstiltak.

I sum for de to kommunene ble det innvilget ca. 2,258 mill kroner til kulturlandskapstiltak og kr 300 000 til forurensningstiltak.

Det tildeles tilskudd til flere kulturlandskaps- enn forurensningstiltak. Kulturlandskapstiltakene er gjennomgående dyrere, da de i hovedsak dreier seg om bygningsprosjekter.

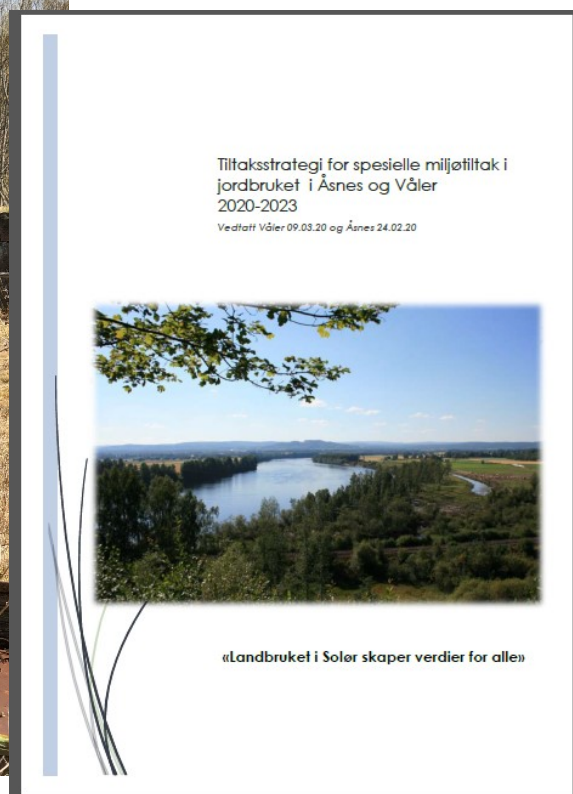
Det har ikke vært kapasitet til å dra i gang planleggings- og områdetiltak i 2022. Det kreves organisering og «markarbeid» for å rigge slike prosjekter.

Prioritering og fordeling av midler for 2022 fremkommer i tabell 9. Andre kulturminner- og miljøer (bygninger) og hydrotekniske tiltak fikk mest av SMIL-midlene i 2022.

Tabell 9. Totalt antall SMIL-søknader 2022; antall innvilget og innvilget tilskudd etter formål i kroner.

	Verneverdige bygninger/kulturm.			Hydrotekniske tiltak			Innmarksbeite Biologisk mangfold			Turstier/fellestiltak		
	Søk	Ant	Tilskudd	Søk	Ant	Tilskudd	Søk	Ant	Tilskudd	Søk	Ant	Tilsk
Åsnes	9	9	1740875	1	1	300 000	1	1	12338			
Våler	3	3	505 000									
Sum	13	13	2 245875	1	1	300 000	1	1	12338			

Av tilgjengelige SMIL-tilskudd i 2022 har Åsnes kommunene brukt omtrent 80 prosent og Våler 20 prosent. Det er en jevn tilgang på søknader til verneverdige bygninger, hydrotekniske tiltak og innmarksbeiter i begge kommuner. Det er gjennomgående god kvalitet på søknadene, spesielt for verneverdige bygninger.

Utvalgte kulturlandskap (UKL)

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket er nasjonal satsing for å ivareta et representativt utvalg av verdifulle norske jordbrukslandskap gjennom langsiktig, frivillig samarbeid mellom det offentlige og grunneiere/rettighetshavere. Landbruksdirektoratet koordinerer arbeidet, i nært samarbeid med Miljødirektoratet og Riksantikvaren og med regional landbruks-, natur- og kulturminneforvaltning, kommunen, grunneiere og landbruksforetak. På regionalt nivå er Statsforvalteren koordinator for arbeidet. Fra og med 2020 har kommunene overtatt ansvaret for forvaltningen av områdene.

Finnskogen ligger i grenseområdet av nordre Värmland og østre Hedmark. Skogfinnene bosatte seg i dette store skogområdet på 1600-tallet. De livnærte seg på jakt, fiske og svedjebruk. Det ble dyrket rug og nepe på den brente skogsmarka. Senere tok ordinær jordbruksdrift med slått, husdyrbeite og åkerbruk, kombinert med skogsarbeid, over som levebrød. De mest artsrike naturtypene finnes ved torpene, som ligger spredt i skoglandskapet.

Finnskogen har en rik immateriell kulturarv i skogfinsk språk med person- og stedsnavn, folketro og tradisjoner knyttet til drift og håndverk. Skogfinnene regnes som en nasjonal minoritet.

Utvalgte kulturlandskapet på Finnskogen omfatter områdene

1. Gravberget
2. Possåsen
3. Furuberget
4. Hytjanstorpet
5. Jammerdal
6. Abborhøgda

Landbrukskontoret for Våler og Åsnes forvalter tilskudds-ordningen på vegne av de fire kommunene som er berørt (Våler, Åsnes, Grue og Kongsvinger).

Det blir årlig tildelt tilskudd til arbeidet med UKL Finnskogen og rammen for 2022 var 1 mill kroner. Midlene ble brukt opp.

Abborhøgda i Kongsvinger kommune, et av områdene i Utvalgte Kulturlandskap Finnskogen som er fredet og er overdratt fra Statskog til Riksantikvaren fra 2019. Foto: Torkel Skoglund, Statskog.

Statsforvalteren i Innlandet, her ved Jorun Stubbsjøen, inviterte alle som arbeider med Utvalgte Kulturlandskap til Tolga, Os og Røros for kompetansebygging og motivasjon, 24. – 25. august.

Tilskudd til drenering på dyrka mark

Drenering reduserer faren avrenning til vassdrag ved at den tilførte gjødsla blir tatt opp og utnyttet bedre av plantene. Godt drenert jord slipper ut mindre lystgass enn vassjuk jord. Tilskudd blir gitt til areal som har vært drenert tidligere, bortsett fra planert areal som kan få tilskudd sjøl om det ikke er grøftet før. Systematisk grøfting, usystematisk grøfting, omgraving av myr samt profilering for å lede bort overflatevann inngår i ordningen.

Tilskuddssatsen er kr 2 000 per daa og kr 30 per meter grøft for annen grøfting .

Det koster mellom kr 5 og 10 000 per daa å drenere, avhengig av metode og forholdene på jorden.

Tabell 10 viser hvor mye som er innvilget til drenering i Åsnes og Våler de siste tre årene. I 2021 var det 12 søknader fordelt med 4 for Våler og 8 for Åsnes. Drenering er et viktig klimatiltak.

Tabell 10: Bevilgninger av tilskudd til drenering på dyrka mark, 2018-2020.

	2019		2020		2021		2022	
	Ant daa	Bevilget	Ant daa	Bevilget	Ant daa	Bevilget	Ant daa	Bevilget
Åsnes	360	820 500	187	395 740	82	163 000	76	151 970
Våler	228	544 500	352	740 000	134	263 150	195	390 000
SUM	588	1 365 000	452	1 135 740	216	426 150		541 970

Tilskudd til tiltak i beiteområder

Tilskuddsmidlene kan benyttes til investeringer i faste installasjoner og annet utstyr knyttet til beitebruk, samt tidsavgrensende planleggings- og tilretteleggingsprosjekter. Investeringer knyttet til teknologi f.eks radiobjeller gis tilskudd.

Tabell 11: Tilskudd til tiltak i beiteområder

	Åsnes		Våler		Totalt	
	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum
Tilskudd til tiltak i beiteområder 2020	0	0	1	45 000	1	45 000
Tilskudd til tiltak i beiteområder 2021	1	16 240	1	33 760	2	50 000
Tilskudd til tiltak i beiteområder 2022	1	41 780	1	6 195	2	47 975

Forvaltningskontroll

Statsforvalteren foretar tilsyn av kommunens arbeid.

Statsforvalteren i Innlandet har gjennomført den 13. og 22. juni 2022 kontroll på skogområdet. Hovedtema for kontrollen var Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) og Forskrift om skogfond o.a. og også andre skogbrukstemaer ble gjennomgått.

Statsforvalteren satt igjen med inntrykk av kompetente ansatte som utøver solid saksbehandling på skogområdet. Det ble bemerkt at det er stor oppgaveportefølje i forhold til bemanning.

Statsforvalteren mener at for å opprettholde et reglementert skogbruk i de to kommune bør det unngås ytterligere nedskjæring av bemanningen.

Det må påregnes forvaltningskontroller og undersøkelser av kommunens arbeid på ulike ansvarsområder framover. Kontrollene er konstruktive og nyttige både for kommunen og tilsynsmyndigheten.

Skogbruk

Landbrukskontoret sine oppgaver innenfor skogbruk er knyttet til den langsiktige forvaltningen av skog som ressurs og lønnsom næringsvirksomhet.

Landbrukskontoret skal stimulere til økt skogproduksjon, økt bruk av trevirke som bygningsmateriale og til produksjon av bioenergi. Det er også et viktig mål å bidra til en infrastruktur som kan sikre effektiv og lønnsom hogst, samtidig som næringen tar hensyn til miljøet. Det gis veiledning og bistand til skogeiere på områder som landbruksveier, skog og klima, skogskader, bioenergi, skogskjøtsel og miljøspørsmål. Andre arbeidsområder er koordinering av skogbruksplanleggingen i regionen, forvaltning av skogfondsordningen, tilskuddsforvaltning og kontrolloppgaver.

Skogfondsordningen

Skogfond er en lovpålagt fondsavsetning der fra 4% - 40% av bruttoinntekten fra tømmersalg skal avsettes. Dette skal sikre at skogeiere har midler til å finansiere investeringer i skogkultur i egen skog. Ved utgangen av 2022 hadde skogeierne inntestående 42,3 mill kroner på skogfond i Åsnes og 19,6 mill i Våler.

Når skogeier tar ut pengene satt av i skogfond så inntektsføres og skattelegges kun 15 prosent av beløpet. I tillegg bevilges det gjennom skogfondsystemet statstilskudd til de tiltak som er berettiget dette. Skogfond er således en gunstig finansieringsordning.

Det er kommunen som har vedtaksmyndighet for skogfond, og skogfondsordningen er en stor oppgave for landbrukskontoret. Det behandles årlig i størrelsesorden 1400 skogfondssøknader gjennom systemet.

Minimum 5 % av skogfondssøknadene som gir skattefordel og tilskudd skal i henhold til regelverket kontrolleres i felt. Det ble i 2022 utført totalt 71 kontroller av skogfondsbilag. Dette kommer i tillegg til alle lovpålagte foryngelseskontroller og resultatkartlegginger.

Foryngelseskontroll

I henhold til skogloven plikter skogeier å iverksette tiltak for å få opp ny foryngelse innen tre år etter hogst. Statsforvalteren plukker årlig ut eiendommer der det har vært hogst av et visst omfang uten at det er registrert utgifter i skogfondsystemet til foryngelse av skogen tre år senere. I 2022 ble det plukket ut 42 skogeiere som ble tilskrevet fra landbrukskontoret med egenmeldingsskjema for utfylling. I de aller fleste tilfellene fører dette til at det blir gjennomført foryngelsestiltak som markberedning og planting. I de tilfellene der skogeier ikke besvarer skjemaet, eller svaret ikke er tilfredsstillende, gjennomføres det kontroller i felt. Landbrukskontoret kan i ytterste fall bestille planting på skogeiers bekostning og trekke beløpet fra inntestående skogfond.

Resultatkartlegging

Landbruks- og matdepartementet fører landsstatistikk på i hvor stor grad skogarealene blir tilfredsstillende forynget og miljøforhold ivaretatt. Kommunene innhenter data til denne statistikken gjennom en årlig resultatkartlegging. I 2022 var det plukket ut 38 tilfeldige avvirkninger på skogeiendommer i Våler og Åsnes for resultatkontroll av foryngelse 3 år etter hogst (avvirket i 2019). Det ble kartlagt foryngelse etter hogst hos 21 skogeiere i Åsnes. Resultatet etter kartleggingen viste at alle de kontrollerte feltene tilfredsstiller foryngelsesplikten. I de tilfeller der det er merknader i forhold til foryngelsesmetode, skader på foryngelsen eller andre forhold, blir skogeier varslet om dette.

Barkebilleovervåking

På oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet utfører Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) årlig registrering av barkbillebestandene i samarbeid med skogbruksmyndighetene i kommunene, fordelt på 13 fylker. Billene fanges i feller med feromondispensere som lokkemiddel – en metode som har blitt brukt siden 1979. Presentasjonen av fangstresultater i figur under med gammel fylkesinndeling. Hvert fangststed som inngår i barkbilleovervåkingen har fire barkbillefeller plassert i hjørnene på ca. 3 × 3 m firkant. Fellene settes opp på en hogstflate hvor det foregående vinter ble avvirket gran og hvor hogstflaten dekker minst 2 dekar. For å unngå at billene som tiltrekkes skader nærliggende skog, plasseres fellene minst 20 m fra skogkant. Når fangststedet endres fra et år til et annet blir det nye fangststedet plassert så nær fjorårets fangststed som mulig. Tømminger i de fire felleperiodene har vært på mandag eller tirsdag i ukene 21, 24, 28 og 33. Resultatet for 2022 er gjengitt i tabellen nedenfor.

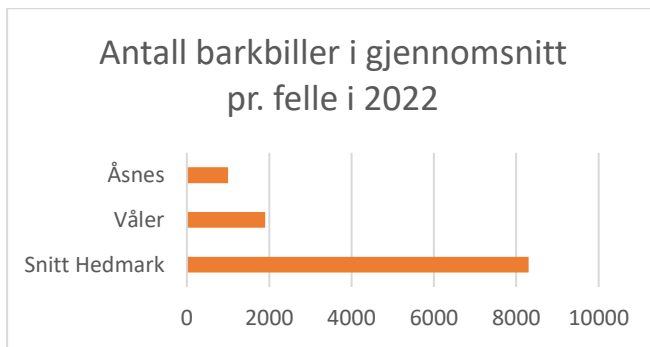

Foto: Dalen / © NIBIO

Vi hadde en topp i billefangsten i 2021. Antallet biller pr. felle gikk markant ned fra 2021 til 2022. I 2021 var det i gjennomsnitt 12.000 biller pr. felle i Hedmark, over 8.000 i Våler og ca 1700 pr. felle i Åsnes.

Mer om barkbilleovervåkingen kan leses på NIBO sin hjemmeside:

<https://www.nibio.no/tema/skog/skogskadeovervaking-i-norge/barkbilleovervaking>

Tilskudd fra Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) og Klimamidler

Tabell 12 viser at det totalt ble utbetalt ca. 5,3 mill kroner i tilskudd til skogeiere i Våler og Åsnes i 2022. I 2022 ble det som tidligere år prioritert å gi NMSK-tilskudd til skogkulturtiltakene ungskogpleie og markberedning. Det ble gitt inntil 30% tilskudd til ungskogpleie og 20% til markberedning. Aktivitetsnivået var jevnt høyt i begge kommunene.

Tabell 12: Utbetalt nærings- og miljøtilskudd i skogbruket i kroner, 2022.

	Åsnes		Våler		
	2022	(2021)	2022	(2021)	
Nærings- og miljøtilskudd i skogbruket (NMSK) og klimatilskudd	2 919 514	(3 418 974)	2 344 055	(2 076 609)	

Skogbruksplanlegging

Det ble i 2022 startet opp forberedelser til arbeid med nye skogbruksplaner for Åsnes syd/øst (Hof Finnskog) sammen med Grue, vest for Glomma. Det forventes at skogeiere kan bestille planprodukt i løpet av våren 2023 med levering av nye planer vinteren 2024/25.

Tilskudd til skogsvegbygging 2022

Omfanget av nybygging og ombygging av skogsbilveger, samt punktutbedringer (snuplasser, svake partier og bruer) har over tid hatt en positiv utvikling i Våler og Åsnes og holder seg nå på et høyt nivå.

Det ble i 2022 ble det innvilget kr 1 702 382,- i tilskudd til 12 vegprosjekter. Det vil i 2023 være viktig å fortsette arbeidet for å øke aktiviteten innen nybygging, ombygging og punktutbedring av skogsbilvegene. Dette for å møte utfordringene og kravene som intensiv tømmertransport gjennom hele året stiller.

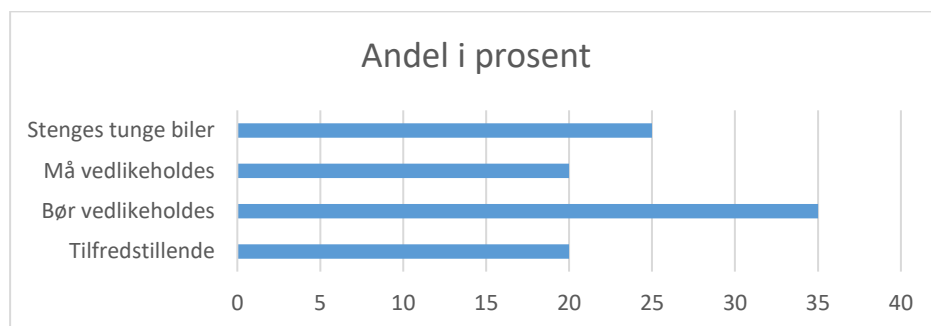
Tabell 13: Antall søknader og innvilgning av tilskudd til vegbygging i kroner, 2022.

	Åsnes		Våler		Totalt	
	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum
Tilskudd til vegbygging	7	1 299 007	5	403 375	12	1 702 382

Bruer på skogsbilveger i 2022

Arbeidet med bruer er en videre oppfølging av tilstandsregistreringene fra 2020 der tilstand og behov for tiltak på bruer og kulverter på en del skogsbilveger ble kartlagt. Prosjektet omfattet de sju kommunene i Glåmdalen, og resultatene er et viktig grunnlag for det videre arbeidet med å sikre god standard på bruer og kulverter på skogsbilvegene.

Tilstanden på bruer og kulverter i Glåmdalen etter tilstandsregistreringene:

Det er betenkelig for skogbruket i Glåmdalen at hver fjerde bru som er vurdert ikke tåler trafikk med vanlige tømmervogntog og at hver femte bru har vedlikeholdsbehov som må gjennomføres for å være trygge for den tømmertransporten de er bygd for.

Tilstandsregistreringene har resultert i tiltak både i Våler og Åsnes. Det ble i 2022 registrert 3 nye bruprosjekter. Ombygging eller utskifting av bruer og kulverter er ofte kostnadskreven. Søknadsprosess og krav til dokumentasjon er som for skogsbilveger.

Tilskudd til klimatiltak i skogbruket

Det bevilges midler over statsbudsjettet til spesielle klimatilskudd i skogbruket.

Klimatilskuddene gis til tettere planting etter hogst og suppleringsplanting. Det gis også støtte til gjødsling av skog.

Tiltakene skal bidra til at det bindes mer CO₂ i skogen og er en oppfølging av stortingsmelding om norsk klimapolitikk og det etterfølgende klimaforliket. Tilskuddet til tettere planting har medført at det nå settes ut flere planter pr. daa enn tidligere. Dette viser at positive virkemidler har effekt.

Tabell 14: Utbetalt tilskudd til klimatiltak i skogbruket i kroner, 2022

	Åsnes	Våler	Totalt
Tettere planting	460 166	451 439	911 605
Suppleringsplanting	185 047	41 634	226 681
Gjødsling	41 664	-	41 664
Sum	686 877	493 073	1 179 950

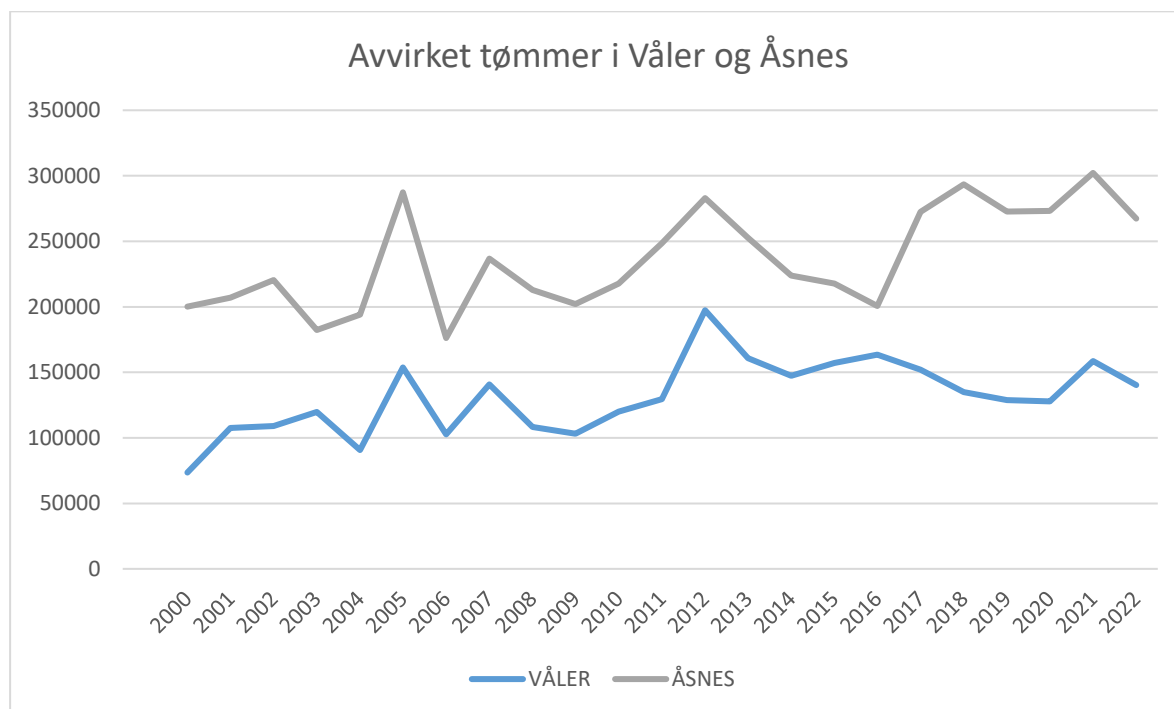
Det var svært liten aktivitet på gjødsling av skog, bare snaut 400 daa i Åsnes ble gjødslet. Dette skyldes de voldsomme økningene i gjødselprisene. Året før ble det gjødslet mer enn 3.800 daa i Åsnes og 1700 daa i Våler.

Avvirkning

Det har også i 2022 vært høy hogstaktivitet i skogene i Solør. Etter å ha vært på et historisk høyt nivå i 2021 falt avvirkningen noe i begge kommunene i 2022.

Førstehandsverdien på omsatt virke i de to kommunene ligger på ca kr 206 mill. kroner.

Figuren under viser utviklingen i avvirkningsnivået i Åsnes og Våler fra år 2000 til 2022.

På skogkultursiden har det vært jevnt høy aktivitet i 2022.

Tabell 15: Antall utsatte planter

	2022	2021	2020	2019	2018
	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall
Åsnes	821 068	778.416	829.000	1.170.900	573.000
Våler	745 729	550.618	917.000	324.015	493.950
Sum	1.566.797	1.329.034	1.746.000	1.494.915	1.066.950

Tabell 16: Antall dekar markberedning

	2022	2021	2020	2019	2018
	Dekar	Dekar	Dekar	Dekar	Dekar
Åsnes	3 938	4.046	4.902	3.274	2.876
Våler	3 312	3.255	2.640	2.481	2.549
Sum	7 250	7.301	7.542	5.755	5.425

Tabell 17: Antall dekar ungskogpleie

	2022	2021	2020	2019	2018
	Dekar	Dekar	Dekar	Dekar	Dekar
Åsnes	8 196	6.864	10.228	7.559	5.719
Våler	4 048	3.311	3.291	3.026	3.092
Sum	12 244	10.175	13.519	10.585	8.811

Viltforvaltning

Kommunens ansvar for jakt, felling og fangst

Kommunen skal:

- arrangere jegerprøveeksamen. Se forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 10.
- samarbeide med grunneiere om organisering av utmarka. Se viltloven §§ 37 og 38.
- påse at jakta organiseres og utøves forsvarlig i sameier. Se viltlovens § 29.
- uttale seg om regulering av småviltjakt i statsallmenning. Se fjelloven § 23.
- behandle søknader om skadefelling av viltarter som gjør skade. Se forskrift om felling av skadegjørende vilt, kapittel 2, liste B.
- behandle søknader om skadefelling av viltarter som vesentlig reduserer andre viltarters reproduksjon. Se forskrift om felling av skadegjørende vilt, kapittel 3.

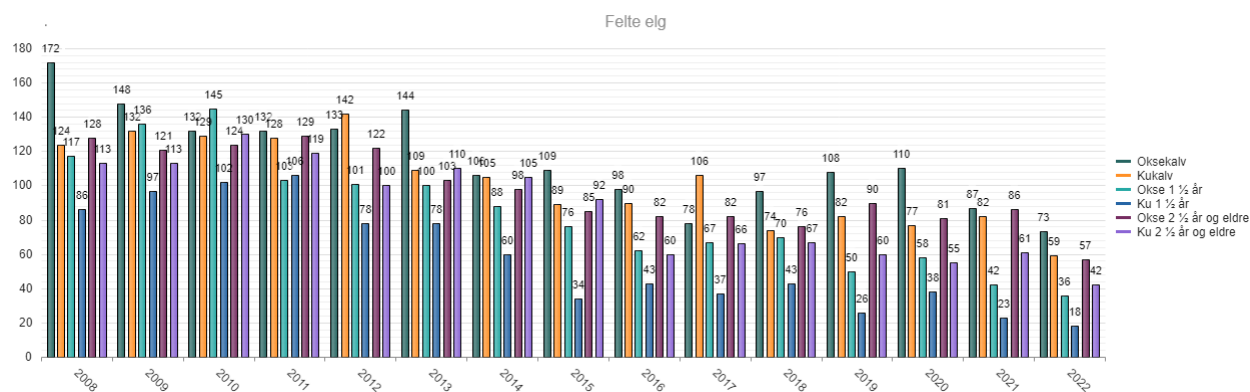
M-520/2016

Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst med kommentarer, instruks og avtaler

Skutt elg siste 5 år

	2018	2019	2020	2021	2022
	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall
Åsnes	262	268	275	232	176
Våler	171	148	146	149	112
Sum	433	416	421	381	288

Tabellen viser felte elg fra 2008 til 2022 samlet for Våler og Åsnes

Skutt hjort siste 5 år

	2018	2019	2020	2021	2022
	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall
Åsnes	6	7	5	7	8
Våler	2	4	2	2	6
Sum	8	11	7	9	14

Skutt rådyr siste 5 år

	2018	2019	2020	2021	2022
	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall
Åsnes	130	137	152	125	78
Våler	72	66	71	68	71
Sum	202	203	223	193	149

Forvaltningsområder elg

VÅLER	Areal daa	Omsøkt kvote 2022	Felt elg	Fellings- prosent
Bergesiden jaktvald	101 299	40	31	78
Rud-Nordaberget Elgvald	74 208	38	34	89
Våler Midtre Elgforvaltning	197 904	45	38	84
Risberget Vilt- og utmarkslag SA	81 491	20	9	45
Sum	454 902	143	112	74

ÅSNES	Areal daa	Omsøkt kvote 2022	Felt elg	Fellings- prosent
Vestmarka Viltstellområde	131 582	60	51	85
Åsnes Finnskog Driftsplanområde	245 269	62	32	52
Hof Finnskog Driftsplanområde	159 050	50	37	74
Åsnes Nordre Driftsplanområde	292 985	78	56	72
Sum	828 886	250	176	71

Forvaltningsområder hjort

VÅLER	Areal daa	Omsøkt kvote 2022	Felt hjort	Fellings- prosent
Gravberget hjortevald	214 510	8	0	0
Bergesiden elgforvaltning	101 299	6	6	100
Våler Vestre Utmarkslag	66 754	3	0	0
Sum	382 563	17	6	

ÅSNES	Areal daa	Omsøkt kvote 2022	Felt hjort	Fellings- prosent
Vestmarka Viltstellområde	131 582	5	1	20
Åsnes og Våler østre hjortevald	984 105	30	7	23
Sum	1 115 687	35	8	

Det er laget nye avskytingsplaner for elg og hjort for perioden 2022-2024.

Villsvin

Det observeres stadig oftere villsvin i våre kommuner. Villsvin er en uønsket art i Norge og det arbeides med å få organisert grunneierne som sitter med jaktretten for villsvin. Dette for å tilrettelegge for mer effektiv jakt og større jaktbare områder.

Landbrukskontoret ønsker tilbakemelding på observasjoner av villsvin og felte dyr.

På bakgrunn av mottatt informasjon har vi laget følgende oversikt:

VÅLER	2020	2021	2022
Felte villsvin	7	9	0

ÅSNES	2020	2021	2022
Felte villsvin	7	3	4

Fallvilt

Landbrukskontoret har egne fallviltgrupper for Våler og Åsnes. Fallviltmannskapet er kommunenes ettersøkspersoner for skadet vilt, fallvilt og skadegjørende hjortevilt og rykker ut på kort varsel når som helst på døgnet for å utføre nødvendig ettersøk, foreta eventuell avliving og ivareta verdiene av viltet.

VÅLER 2022	Påkjørt av bil	Påkjørt av tog	Sykdom, skade	Sum oppdrag 2022	(Sum oppdrag 2021)
Elg	12	0	3	15	14
Rådyr	67	0	9	76	66
Hjort	0	0	0	0	1
Villsvin	0	0	0	0	1
Sum	79	0	12	91	82

ÅSNES 2022	Påkjørt av bil	Påkjørt av tog	Sykdom, skade	Sum oppdrag 2022	(Sum oppdrag 2021)
Elg	5	0	5	10	18
Rådyr	49	0	7	56	64
Hjort	0	0	0	0	0
Villsvin	0	0	0	0	1
Sum	54	0	12	66	83

Mer statistikk for fallvilt finnes på: www.hjorteviltregisteret.no

Ved påkjørsel av vilt er det lovpålagt å melde fra til politiet. De vil så sette deg over til mannskap i fallviltgruppa som vil rykke ut og ta seg av dyret, eller iverksette ettersøk.

Rovviltutvalget for Åsnes og Våler

Rovviltutvalget er et rådgivende utvalg for kommunenes rovviltforvaltning. Alle prinsipielle saker skal legges fram for utvalget for uttalelse. Utvalget skal være et høringsorgan i rovviltspørsmål og vurdere og diskutere forslag til forskrifts- og lovendringer samt gi uttalelse til næringskomite/administrasjon.

Rovviltutvalget skal være et bindeledd mellom ulike interessegrupper og kommunens rovviltforvaltning. Utvalget tar imot og behandler innspill i rovdyrspørsmål, og eventuelt fremmer saker for næringskomite. De politiske representantene sitter i 4 år og følger valgåret. De øvrige representantene sitter den perioden organisasjonene selv bestemmer.

Rovviltutvalgets sammensetning 2019-2023:

Politisk representant fra Våler:	Kristian Noer
Politisk representant fra Åsnes:	Jon Håkon Kvesetberget
Våler østre Utmarkslag:	Frank Korntorp
Våler vestre Utmarkslag:	Ole Håkon Venstad
Vestsiden viltstellområde (Åsnes vestsida):	Kjetil Aandstad
Åsnes Øst viltstellområder:	Tore Christensen
Våler Bondelag:	Kai Østeberg
Åsnes og Hof bondelag:	Erik Hammer
Våler jakt- og fiskerforening:	Randi Elsetrønning
Åsnes jakt- og fiskerforening:	Lars Kristian Kjellgren

Veterinærvaktordningen for Solør

Tilskudd til kommunale veterinærtjenester blir gitt til kommunene. Kommunene har ansvar for å sørge for nødvendige tilgang på tjenester fra veterinærer og for organisering av veterinærvaktordning utenom ordinær arbeidstid.

Landbrukskontoret administrerer veterinærvaktordningen for Solør; Grue, Åsnes og Våler. Ordningen skal sikre at det i kommunal/interkommunal regi er etablert klinisk vakt med tilgang på veterinærer slik at nødvendig veterinærhjelpe kan skaffes utenom ordinær arbeidstid.

Vakttelefon for Solør er: 474 89 966

Investeringsvirkemidlene fra Innovasjon Norge (IN)

Innovasjon Norge har støtteordninger både til tradisjonelt landbruk og tilleggsnæringer. Kommunen er førstelinjen for disse tjenestene. Det er også støtteordninger til bioenergianlegg der kontakten er direkte mellom søker og IN. Regionalt næringsprogram for Innlandet (2019-2022) styrer bruken av investerings- og bedriftsutviklingsmidlene i landbruket, samt at det gir føringer for bruken av Utrednings- og tilretteleggingsmidlene (Fylkeskommunen).

Det har vært jevn investering i jordbruket i Åsnes og Våler de siste årene. For 2022 merket man en nedgang i forhold til 2021. En årsak er sannsynligvis den betydelige kostnadsøkningen som har vært. Det har gjort at mange er avventende. Det er generelt få søknader om tilskudd til bygdeutvikling som eks. Inn på Tunet, lokalprodusert mat og reiselivssatsinger.

Støa gårdsdrift har en vellykket satsing på geiter til beiting av kulturlandskapet med bruk av No-fence-teknologien.

Fagmøter og kurs i regi av landbrukskontoret og samarbeidspartnere

Det søkes eksterne midler til å arrangere fagmøter innen jord, skog og utmark. Målet er økt kompetanse i næringa samt å tilrettelegge for møteplasser som er viktig for utvikling av primærnæringene.

Det er særlig tilskudd fra Statsforvalteren og Klima- og Miljøprogrammet som bidrar til finansiering.

I 2022 ble følgende fagsamlinger arrangert:

- Fagmøte om klimatiltak i landbruket med fokus på korn og potet
- Bio- og solenergi i landbruket. Samarbeid med kommunene i Sør-Østerdal
- God agronomi med fokus på jordstruktur
- Fredagskaffe for nye/unge bønder
- Veivedlikeholdskurs i Glåmdalen i samarbeid med Solørkommunene og Skogkurs
- Fagmøte for storfeprodusenter

Fagdag om plast og farlig avfall i samarbeid med Solør Renovasjon ble dessverre avlyst på grunn av få påmeldte.

Påmelding innen
24.06.22 kl 15:00
Kontakt/Påmelding:
Iver H. Breisjøberg
ihb@vis.kommune.no
sms 975 29 109
Anders Westheim
Anders.Westheim@
grue.kommune.no
sms 913 46 039

Landbrukskontoret
for Våler og Åsnes

Invitasjon til fagdag

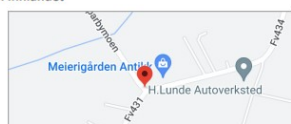
Tiltak for optimal plantevekst

Tid: 28. juni 2022 kl. 10:00—15:00
Sted: Hof Samfunnshus (Hofvegen 260)

Program

- 10:00-10:05 Velkommen til fagdag (Kaffe og kringle)
10:05-10:45 God agronomi med fokus på jordstruktur
v/Kari Bysveen, NLR Innlandet
Kaffepåfyll
11:00-11:20 Fangvekster i Solør, v/ Kari Bysveen, NLR Innlandet
11:20-12:00 Drenering og hydrotekniske tiltak. NLR-rådgiver for
hydroteknikk og korn, Eivind Bergseth
12:00-13:00 Varm lunsj
13:00-15:00 Befaring med demonstrasjon:
Entreprenør Ivar Bredalen demonstrerer drenering
med rådalshjul. Visning av drenerør og tilhørende
dreneringsprodukter.

Arr: Landbrukskontorene i Våler/Åsnes og Grue i samarbeid med
Statsforvalteren i Innlandet

NLR Øst i samarbeid med landbrukskontorene i Glåmdalen, inviterer til
informasjonsmøte om klimakalkulator og klimatiltak på potet og korn.
Tirsdag 18 januar kl.18-21
Åpent for alle

[Påmelding her!](#)

Program

- Kl.18.00 Velkommen ved NLR Øst.
Kl.18.05 Landbrukets klimaavtale. Ved Kjersti Rinde Omsted – Styremedlem i
Innlandet bondelaget
Kl.18.15 Kom i gang med klimakalkulatoren. Ved Benedikte Tveit, NLR Øst
Kl.18.40 Kan solceller sikre et økonomisk grønt skifte? Ved Christer Larson, Skarstad
Gartneri og rådgivere i Fjordkraft
Kl.19.10 Benstrekk
Kl.19.20 Klimatiltak og klimarådgiving i planteproduksjonene potet og korn. Ved
Katrine Breifjell og Sølve Stiauren, NLR Øst
Kl.19.50 Tilskuddsordninger til klimatiltak; RMP
Kommunenes klima og handlingsplaner.
Ved landbrukskontorene i Glåmdalen.
Kl.20.20 Søkertips - tilskudd og finansieringsordninger i Innovasjon Norge. Ved Tom
Arild Fredriksen, Finansieringsrådgiver i Innovasjon Norge
Kl.20.50 Oppsummering og spørsmål

Møtet er delfinansiert av Statsforvalteren i Innlandet med midler fra Klima og miljøprogrammet.

Våler
kommune

KONGSVINGER
KOMMUNE

GRUE
kommune

Sør-Odal kommune

ÅSNES KOMMUNE

Kontaktutvalg

Våler og Åsnes har felles kontaktutvalg for skogbruk og jordbruk.

Hensikten med kontaktutvalg er å sikre god dialog og brukermedvirkning fra næringen. Formålet er at det skal styrke samhandlingen mellom den offentlige forvaltningen og næringen representert ved ulike brukergrupper. Utvalget skal være et forum for utveksling av kunnskap, meninger og nye ideer, under målsettingen om å bidra til positiv utvikling av jord- og skognæringen i øvre Solør.

Selv om utvalgene har en rådgivende funksjon er det nyttig med politisk representasjon fra Våler og Åsnes, dette blant annet for å sikre forankringen til politisk nivå.

Kontaktutvalg for skogbruk fastsetter det årlige budsjettet for bruk av rentemidler fra skogfondet. En annen viktig oppgave er å planlegge og gjennomføre en årlig skogdag.

Kontaktutvalget sto som arrangør for Skogen i Fokus 2022! En vellykket familieskogdag på Sønsterud der målet er å ha det som et årlig arrangement.

Kontaktutvalg for skogbruk:

- Glommen Mjøsen Skog SA
- Glommen Mjøsen Skog region Solør
- SB Skog
- Stora Enso
- Statskog
- Norskog/Nortømmer
- Solør vgs. Avd. Sønsterud
- Åsnes Kommuneskoger KF
- Våler Kommuneskoger
- Våler kommune, politisk repr.
- Åsnes kommune, politisk repr.
- Landbrukskontoret for Våler og Åsnes

Kontaktutvalg for jordbruk:

- Hof Bondelag
- Åsnes Bondelag
- Våler Bondelag
- Solør Økologiske landbrukslag
- Braskereidfoss kornsilo
- Fiskå Mølle og kornsilo Flisa
- Solør Grønt AS
- Norsk Landbruksrådgiving Øst
- Åsnes kommune, politisk repr.
- Våler kommune, politisk repr.
- Landbrukskontoret for Våler og Åsnes

Knut Aandstad, styreleder for kommuneskogen i Åsnes, har vært leder for kontaktutvalget for skog i en årrekke. Våren 2022 overlot han stafettpinnen til Arne Ivar Øvergaard, ny styreleder for kommuneskogen i Våler.

Takk til Knut for stort engasjement og positivt bidrag til samarbeid og utvikling av skogbruken i Åsnes og Våler!

GRATIS
ARRANGEMENT

SKOGEN I FOKUS

ÅPEN SKOGDAG FOR HELE FAMILIEN

Tid: Lørdag 3. september kl. 10-15 // Sted: Solør VGS Sønsterud

Program

10:00	Åpning av Skogdagen Prosjektgruppe og rektor på Sønsterud, Helge Strætkvern	Skogtunet
10:30	Lassbærer-demo	Nordslå av skole, følg skilting
11:00	Skogproduksjon, silk produserer vi framtidsskogen Sverre Holm, Glommen Mjøsen Skog	Klasserom i hovedbygget
11:30	Lassbærer-demo	Nordslå av skole, følg skilting
12:00	Sporles kjøring Bernt Bjørnstad, Skogkurs	Klasserom i hovedbygget
12:30	Motorsag-fremvisning	Maskin plass
13:00	Skogindustrihistorie i Solør, skogindustrien i Solør - før og nå Yngve Astrup	Klasserom i hovedbygget
13:30	Lassbærer-demo	Nordslå av skole, følg skilting
14:00	Skogindustri i Solør, industriutvikling i Solør - fra avfall til nye produkter ved Forestia i Solør Espen Svenneby, Forestia	Klasserom i hovedbygget
14:30	Avslutning for dagen og vel hjem!	Skogtunet

Aktiviteter gjennom dagen:

- Skogtunet med stands
- Rebuslep/natursti med premier
- Bålkafe og kiosksalg
- Markering av skogsolen 75 år
- Smaksprøve helgrillet villsvin
- Skogsmarksimulator
- Skytesimulator
- Demonstrasjon av kjedebytte

Arrangerer: Kontaktutvalget for Skogbruk i Våler og Åsnes

Skogen i Fokus – glimt fra skogdag på Sønsterud høsten 2022!

Brukerundersøkelse

Det er gjennomført brukerundersøkelse i 2015, 2016 og 2019. I 2019 mottok vi 119 svar. 88,3% svarer at de er fornøyd eller svært fornøyd med landbrukskontoret. Ny undersøkelse gjennomføres vinteren 2023.

Hensikten med undersøkelsen er å levere så gode tjenester som mulig til våre brukere. Det er viktig å vite hva brukerne mener om kvaliteten på tjenestene fra landbrukskontoret. I tillegg kartlegger vi behov for kompetanse.

Informasjon

Brukerundersøkelsene viser at bønder, skogeiere m.fl. er svært fornøyd med informasjonen fra landbruksforvaltningen i kommunene Åsnes og Våler.

Hjemmeside

Landbrukskontoret for Våler og Åsnes har egen hjemmeside under Våler kommunes hjemmeside: <https://www.vaaler-he.kommune.no/tjenestetilbud/landbruk/>. Det er også lenket til denne siden fra Åsnes kommunes hjemmeside.

Siden brukes til informasjon om møter og aktiviteter, samt informasjon om ulike ordninger og tidsfrister gjennom året.

Facebook

Kontoret har egen Facebook-side: <https://www.facebook.com/solorbonden>

Landbrukskontoret for Våler/Åsnes

705 følgere • Følger 17

Følger

Melding

Søk

Sosiale medier når ut til stadig flere. Kontoret vil derfor benytte Facebook til å spre informasjon i tillegg til hjemmesiden. Hovedsakelig vil samme informasjon legges ut på begge steder, men Facebook kan i tillegg brukes til å dele aktuelle nyhetssaker og videoklipp fra andre medier.

SMS-varslings

Landbrukskontoret har egen sms-varslings. Denne brukes til påminnelser, «purringer» samt annen viktig info. Brukerundersøkelse viser at denne informasjonskanalen er viktig.

E-post

Alle som søker produksjonstilskudd mottar gjennom året informasjon fra landbrukskontoret pr e-post.

Vekstnytt:

Glåmdalskommunene, sammen med NLR Øst, har gjennom vekstsesongen hatt ukentlige telefonmøter der status for vekstsituasjonen innen korn, potet og gras gjennomgås og refereres til næringa pr e-post og i lokalavisene. Denne tjenesten fortsetter i 2022.

Prosjektarbeid for næringsutvikling og kompetanse:

- Glommaprosjektet
- Tilskuddsordninga: «Tilskudd til kommuner med ulverevir»
- Sirkulære Solør
- JOB:U – sommerjobb for ungdom i skogen
- Bekjempelse av Kjempespringfrø

Landbrukskontoret arbeider med en rekke interessante utviklingsprosjekter, flere i samarbeid med andre. Disse prosjektene er eksternt finansiert, men det kreves ressurser til å være oppdatert på aktuelle satsningsområder og å søke tilskudd til å gjennomføre prosjektarbeid. Når det gjelder å få tilgang på prosjektmidler så sier, og erfarer vi: *«Det er ikke pengene det står på, men de gode ideene og dyktige personer til å gjennomføre!»*

Kort omtale av prosjektene:

Glommaprosjektet

Det overordnede målet med Glommaprosjektet er å bedre tilgjengeligheten til Glomma i form av en ferdselsåre i nærhet til elva, samt skape nye møteplasser for opphold og aktivitet. Det er ønskelig at ferdselsåren er allment tilgjengelig.

Mulighetsstudie formidler sammenhenger og helhet om kvaliteter og verdier som ligger i kulturlandskapet knyttet til Glomma. Det er et stort potensiale for utvikling av gode tiltak der grunneierne er nøkkelpersoner fordi det dreier seg om deres eiendommer.

Andre aktuelle aktører er foreninger som fremmer friluftsliv, jakt og fiske, Landsbyen Flisa, Frisklivprosjekt og Pilegrimsleden. Det er viktig å skape bevissthet og stolthet over de kvalitetene som finnes i kulturlandskapet langs elva – da særlig det som er særegent for området.

Vi vet at det har vært kabelferjer over Glomma i eldre tider. En av disse ferjene ligger i Glomma ved Nergrenda. Høsten 2020 ble det utlyst Covid 19- midler. Det ble søkt om midler til å få opp denne ferjen fra Glomma. Søknaden ble positivt mottatt og Glommaprosjektet ble tildelt kr 40 000. Vannstanden har så langt vært for høy til å få den opp, men så snart det gis mulighet vil ferjen komme opp på land. Tanken er at den skal restaureres (hvis det er mulig) for å kunne bruke den ved Nergrenda. Vi tenker oss også at modellen kan bli kopiert for å brukes andre steder langs elva. Dette for å øke tilgjengeligheten, men også for å opprettholde de gamle sundstedene langsmed elva. For å få dette på plass er det aktuelt å oppføre nye brygger.

Det er et pågående arbeid med å restaurere gammel steinbru ved Kaaten i Våler. Den ligger strategisk til for sti langs Glomma.

Kobling til annet arbeid: Det er på gang et samarbeid med Sverige, i første hånd om å ta del i et prosjekt som heter Nätverksbyggande i gränsregionen - Glåmdalen- Finnskogen- Klarälvdalen. Prosjektet vil invitere til forskjellige arbeids-møter, alle med forskjellige temaer. Man skal undersøke bruken av samarbeidsmodell for utvikling og bevaring av større geografiske områder. Det er søkt støtte fra det svenske Tillväxtverket til forprosjektet.

Det planlegges å lage en film som viser Glomma og landskapet langs elva fra sør i Åsnes til nord i Våler – gjennom de fire årstidene. Hensikten er å markedsføre og bygge stolthet for dette fantastiske område. Dette arbeidet er grunnfinansiert gjennom tilskudd til spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL).

Tilskudd til kommuner med ulverevir

Våler og Åsnes kommuner har benyttet seg av tilskuddsordningen for kommuner som huser ulverevir fra 2017-2021. Totalt er hver kommune tildelt kr 6.065.800,-. Samlet kr 12.131.600,-.

En egen prosjektgruppe er politisk valgt.

Det er satt i gang flere prosjekter i kommunenes regi i tillegg til at det i 2018, 2019, 2020 og 2021 har vært åpne tilskuddsordning hvor lag, foreninger og privatpersoner kan søke om støtte til konfliktdempende tiltak.

«Næringsutvikling og turisme på Finnskogen - Kynnaområdet spesielt» er et annet prosjekt med finansiering av «ulvepenger». Her også Elverum kommune er med. Det tilrettelegges for økt bruk av utmarka ved tilrettelegging av rasteplasser med rastebord, grill og toaletter langs Kynna for vandrende, syklende og padlende. Det er også tilrettelagt for utleie av kanoer og det jobbes med skilting og informasjonstavler. I 2021 var det en satsing på kartlegging av sykkelruter. Det har også vært åpen sommer-kafè på Kynnbrua til stor glede for turister og fastboende i området. I mai ble det arrangert et åpningsarrangement hvor det var muligheter for å prøve aktiviteter som kanopadling, ridning, fiske, natursti og sykling helt gratis. For informasjon om Kynna les mer på www.opplevkynna.no og på [facebook](#).

Et annet prosjekt som er satt i gang i regi av kommunene er «Naturbruk i skolen», der det er inngått samarbeid med Hedmark Jeger og Fisk og Skogselskapet i Hedmark. Her er det laget temahefter til bruk i skolen og i forbindelse med utedager på ungdomsskoletrinnet. Det er også gjennomført temadager etter ønsker fra skolene selv og «Naturbruk i skolen» har også hatt temadager med tilbud for alle barnehagene i begge kommuner.

Her følger link til temaheftene:

Skog og utmark:

https://www.vaaler-he.kommune.no/_f/p7/ic4064689-ee22-4854-b5bc-773c0b217ca9/skog-og-utmark-hefte-web.pdf

Store rovdyr:

https://www.vaaler-he.kommune.no/_f/p7/i22aedb48-11d5-4136-a3d7-16e47dbe72d0/store-rovdyr-hefte-web.pdf

Landbrukskontoret har sammen med prosjektgruppa laget en brosjyre som viser bruken av midlene i våre kommuner. Den finnes på hjemmesiden.

Se link:

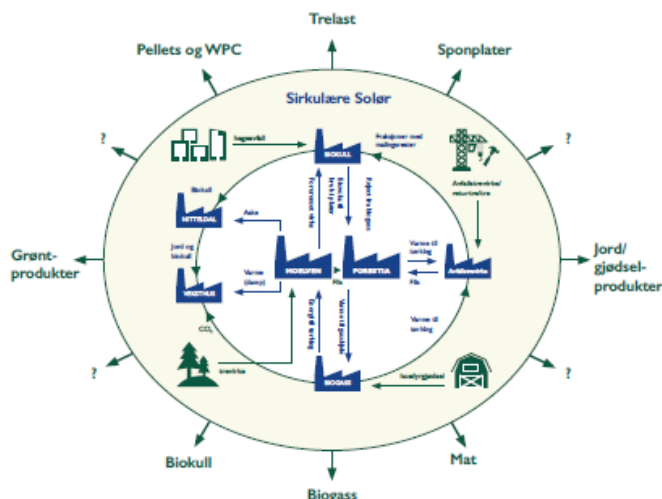
https://www.vaaler-he.kommune.no/_f/p7/i63b814e9-7766-4105-b829-1b508da05bd2/presentasjon-tilskudd-til-kommuner-med-ulverevir.pdf

Sirkulære Solør

Våler og Åsnes har siden 2019 arbeidet med «Sirkulær Solør». Biologiske ressursstrømmer-/returstrømmer i regionen er kartlagt med formål om å tydeliggjøre verdiskapning- og klimapotensialet disse utgjør. Kommunene sammen med regionens næringsaktører arbeider for utvikling av sirkulære initiativ. Sammen med pådrivere fra lokalt næringsliv er man i gang med utvikling av en industrisymbiose på industriområdet på Braskereidfoss.

Klyngen skaper i dag verdier for omlag 1,5 milliarder NOK, og sysselsetter omlag 400 personer. Det er store ressursstrømmer inn og ut av anleggene samtidig som det er stort uforløst potensial i bedre ressursutnyttelse internt, med muligheter for å koble på nye initiativer i den sirkulære bioøkonomien. Økt regionalt og nasjonalt fokus, nye teknikker og teknologi gir muligheter for interessante forretningsmuligheter med utgangspunkt i regionens ressurser og driften på Braskereidfoss.

Med dagens fokus på den sirkulære bioøkonomien, økt ressursutnyttelse og verdiskapning innenfor grønne næringer, arbeides det nå videre med konkrete prosjekt.

JOB:U – JOBB FOR UNGDOM I SKOGEN

Landbrukskontoret har også sommeren 2022 i samarbeid med Skogselskapet i Hedmark gjennomført prosjektet «Jobb for ungdom i skogen» (JOB:U). Ungdommene gjennomgikk et 3 dagers obligatorisk kurs på Solør videregående skole, avd. Sønsterud før de starter arbeidet i skogen. Kurset gir kompetansebevis og en godkjenning for bruk av motorrydningssag.

Lokalt var det en gjeng i Våler og en i Åsnes. Ungdommene hadde ei arbeidsuke med rydding av Finnskogleden i samarbeid med DNT-Finnskogen. De drev deretter ungskogpleie i utvalgte felt i de to kommuneskogene. Prosjektet var også i 2022 vellykket og 10 ungdommer fikk nyttig arbeidserfaring innenfor skogbruket. Forhåpentligvis gir det flere av deltagerne mersmak og lyst til å satse på en skogutdannelse og yrkeskarriere i skogbruket.

Prosjektet er finansiert med statlige tilskuddsmidler og rentemidler fra skogfondet, og har ikke medført kostnader for landbrukskontoret ut over medgått arbeidstid. Vi ønsker å videreføre tilsvarende opplegg i 2023.

Kjempespringfrø

Landbrukskontoret har i flere år gjennomført kartlegging og bekjempelse av kjempespringfrø. Dette er en svartlistet art som sprer seg over store områder.

GRUNNEIER HAR ANSVAR FOR Å BEKJEMPE KJEMPESPRINGFRØ

Kommunen har i iverksatt tiltak på noen kommunale områder hvor kjempespringfrø har etablert seg. Dette arbeidet vil fortsette. Velforeninger, borettslag og andre grunneiere må være observante og bekjempe planter fortløpende dersom den finnes på deres grunn. Det er viktig å samarbeide med naboer slik at sammenhengende områder blir tatt samtidig.

I flere år har Åsnes og Våler v/landbrukskontoret registrert kjempespringfrø som har spredd seg utenfor hager. Vi vet at det finnes flere lokaliteter som både må registreres og der bekjempelse må iverksettes. Registreringene er lagt inn i artsdatabasen www.artsdatabasen.no hvor de kan finnes sammen med naturbesvergsmer for hele landet. De kan også ses på kommunens tekniske webkart fra kartsiden. Når kartet er åpnet, står du på kjempespringfrø under Natur og miljø i Hegerfærderingen.

Kartutvalget viser oversikt over registrerte forekomster i Våler og Åsnes.

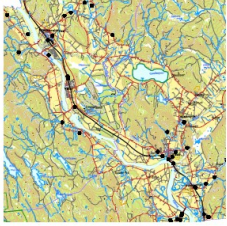
Kjempespringfrø kan leveres i plastsøkker som brønntest ved hjelp av Soler Renovasjon (SØIR) - GRATIS!

Rapporter nye forekomster innlagt på kart til Landbrukskontoret for Våler og Åsnes: postmottak@vaaler-he.kommune.no

Ved spørsmål ta kontakt med Landbrukskontoret. Telefon: 62424000/ 95858587, pov@vis.kommune.no

BEKJEMPELSE AV
KJEMPESPRINGFRØ

Brosjyre om kjempe-springfrø som tidligere er distribuert til alle husstander i Åsnes og Våler.

Bildet viser spredning av kjempespringfrø i Åsnes.

Kjempespringfrø *Impatiens glandulifera* er i rask spredning og representerer et miljøproblem fordi den kan danne tette bestand som skygger ut andre planter.

Kjempespringfrø er oppført i Fremmedartslista, og er vurdert å utgjøre en svært høy økologisk risiko. Forskrift om fremmede organismer har forbud mot innførsel, utsetting og spredning av kjempespringfrø.

Det er grunneiers ansvar å bekjempe og hindre spredning av kjempespringfrø på sin eiendom.

Hønsehirse

En annen svært lite ønsket svartelistet art er hønsehirse. Det er gjort flere funn av hønsehirse i Solør i 2022. Det har bare vært et tidsspørsmål før denne planten også kom til vår region. Mer informasjon kan fås hos Norsk Landbruksrådgiving og her på landbrukskontoret.

KORT OM HØNSEHIRSE

Latinsk navn: *Echinochloa crus-galli*

- Ettårig grasart med trevlerot
- Kun frøformering
- 5-170 cm høy
- Kraftige, ofte flate buskingsskudd
- Antall buskingsskudd - 15 ikke uvanlig, 50 er observert
- Ofte rødfarget stengel ved basis
- Brede blad, opptil 2 cm
- Rødlig eller grønt aks
- Frø spirer ved 13-15°C i jorda
- Spirer seint - men spirer hele sommeren
- Kan spire fra inntil 10 cm dybde, men i hovedsak fra 1-2 cm.
- Omtrent 400 frø per aks, oftest >1000 pr plante
- Krever middeltemperatur på 12°C for å utvikle modne frø
- Frø krever kjøle-/tørkeperiode for å kunne spire
- Planter fra sein spiring overlever ikke vinteren
- Frø spiredyktige i jorda i ca. 10 år
- Overlever neppe 8 ukers ensilering
- Overlever ikke 24 t fordøyelse - men kan overleve kortere fordøyelse
- Spres med maskiner, redskap, såvare, frøblandinger, dyr, fugler og vannveier
- Krever lite nitrogen
- Takler tørke - og fuktige forhold
- Stort opptak av næringsstoffer
- Svært lyskrevende - hemmes av tett plantekultur

Landbrukskontoret
for **Våler** og **Åsnes**

Hjemmeside: <https://www.vaaler-he.kommune.no/tjenestetilbud/landbruk/>

Følg oss på Facebook: <https://www.facebook.com/solorbonden>